

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

É a Híradóhivatalban átvora:
 Egész évre — — — 16 kor.
 Negyedévre — — — 4 „
 Helyben házhoz hozva:
 Egész évre — — — 20 kor.
 Negyedévre — — — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — — — 24 kor.
 Negyedévre — — — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétből és
 kizárólag utáni napok kivételével.

Beszerkesztőség és Híradóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczna-utca 3.

A beszerkesztőség kérésre visszajáró
 vagy megőrségre nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 Híradóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, márczius 24.

✦ Tisza Kálmán.

Csaknem három évtizeden keresztül volt feltétlen ura Biharországnak Tisza Kálmán, kinek holtteste holnap tér vissza a bihari földbe.

Minden politikai vonatkozású állásnál neki volt döntő szava s az elpusztult Rózsabokor-ra számtalanszor volt irányozva az ország szeme, mert Tisza Kálmán beszélt ott.

Ma az a legújabb hír, hogy testét nem fogják Nagyváradon keresztül hozni. Nem fűzünk kritikát ehhez a hirhez.

A mit azonban alkotott, vagy az ő nyomása alatt mások alkottak, ezek a törvények nem haltak meg vele. Ezek intézik még egyideig sorsunkat.

Azért tabula rászát csinálni az ő életéből nem lehet s mikor ravatala előtt hallgat róla a kritika, ez nem változtat semmit működésének bírálatán.

Politika kritizálásánál nincs helye érzégsnek. Ravatalára azonban mi is elszomorodva nézünk.

Ismerjük tehetségét, bámulatos szerencsésjét, melynek folytán 15 éven át feltétlenül uralkodott politikai életünkön, szívósságát, melylyel pártja ügyeit felkarolta, és — — — szomoruan nézünk ravatalára.

Tömegben hevernek azon a koszoruk, és sajnáljuk azokat, melyek hiányoznak róla, a melyeket pedig éppen neki; annyi tehetség és szívóssággal könnyen meg lehetett volna nyerni.

Egy pár mezei virágból font koszorura gondolunk, melyet a nép tett volna koporsójára.

No! de úgy látszik az összes újabb politikusunknak egyforma a végzete.

Igy volt Szilágyinál is és így lesz mindaddig, míg rideg pártpolitika igazgatja politikusainkat.

Hanem a geszti sirbolt azért nem fog behorpadni elfeledve soha.

Kevés nagyhirű magyarunk van s a ki volt, azt nem felejt el a magyar jellem soha. Ki így, ki úgy fog beszélni Tisza Kálmánról, de emléke nem fog elveszni és szíve mélyén mindenki kegyelettel fog gondolni arra, ki történelmünknek mindig emlékezetes alakja marad.

* * *

A részvét impozáns meggyilatkozásáról s a temetési készülődésekről a következő tudósításaink számolnak be:

Ő Felsége részvétávirata.

Tisza Kálmán elhunytáról a miniszterelnök azonnal értesítette Ő Felségét. A király még vasárnap táviratban fejezte ki részvétét gróf Tisza Istvánnak. Ő Felsége távirata a következő:

Mély megilletődéssel vettem édesatyja elhunytának hírét és teljes szívvel osztom a család és az ország gyászát. A boldogult államférfiban kedvelt hivatást vesztettem el, a kinek emlékét siron tul is mindenkor hálás kegyelettel fogom megőrizni.

Ferencz József.

A gyászoló család nevében gróf Tisza István a következő táviratban mondott köszönetet király Ő Felségének a részvétért:

Méltóságos König Károly urnak, Kabinet
 Canzlei,

Bécs. Hofburg.

Sziveskedjék kérem tolmácsolni felséges urunk előtt mély meghatottságunkat és hálaunkat a fejedelmi részvét és megemlékezés szíves szavaiért.

A gyászoló család nevében
 Tisza István.

Ő Felsége intézkedéséből a temetésen személyét Apponyi Lajos gróf udvarnagy fogja képviselni.

Az országgyűlés részvéte.

Tisza Kálmán halála alkalmából a képviselőház hétfőn ülést tartott, a részvét kifejezésének megállapítása végett.

Az ülésen gróf Apponyi Albert elnökölt.

Napirend előtt gróf Apponyi Albert elnök a részvét megrendítő fájdalommal jelenti be Tisza Kálmán halálát.

Megrendítő gyászjelentést kell — ugymond — a háznak tennem; be kell jelentenem annak a férfinak halálát, aki évtizedeken át a képviselőház vitáinak egyik legerősebb harczosa, az alkotmány helyreállítását közvetlenül megelőzőt időben a nemzeti ellentállás egyik vezető egyénisége, az alkotmány helyreállítása után a legnagyobb ellenzéki párt vezére, utóbb hosszú éveket az ország miniszterelnöke, belügyminisztere, majd pénzügyminisztere, a parlamenti többség bizalmának letéteményese és így a háznak vezére volt: *Tisza Kálmán halálát jelentem.*

Bizonyára nem várja tőlem senki ebben a pillanatban az elhunyt kiváló férfi politikai működésének méltatását. E működés történeti arányai áttörnek azt a keretet, amelyben ma

meg kell maradnom, történelmi szempontokat követelnek a bírálattól és ki az közülünk, aki mondani merné, hogy Tisza Kálmán és korszakával szemben már ma fel tud emelkedni a történelmi elfogulatlan magaslata? A kortársak közt alig volt, aki oly nagy mértékben bírt a kiváló férfiaknak, a született vezérének azon jellemző tulajdonával, hogy rajongásig menő bizalmat és ragaszkodást tudnak maguk iránt felköltetni. A hol pedig ez a tulajdonság meg van, ott annak hatása szükségszerűleg érvényesül az ellentétek élességében is. Es az a küzdelmes pálya, amely csak az imént jutott befejezéshez, nem lett volna hatásaiban olyan nagy, amilyen tényleg volt, hamar elsimultak volna azok a hullámgyűrűk, amelyeket e pályás emlékezetes harcrai a közérzületben a trón környezetétől a legszegényebb kunyhóig vontak. Ha a politika birta kegyeletteljes elnémulását, átmenet nélkül követhetné a történelem megszólalása.

Volt azonban egyéniségének egy alapvonása, amely mikor meggyilvánult, arra az órára egyesíteni tudta az összes kedélyeket: e vonás, az izzó fajszeretet, a magyarságnak az a rajongó szeretete, mely összes jeleink közös tulajdonsága, hogy úgy mondjam ismerető jele és a nemzetre gyakorolt hatásoknak feltétele. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

Es valamint a szeretet lángjában gyakran összevegyülnek mindnyájunk érzelmei, úgy e láng világosságánál adjuk át Tisza Kálmán emlékét az utókornak és közös mély megindulással álljuk körül azt a ravatalt, amelyben egy fényes elme, egy történelmi egyéniség pihen örökre.

Ezek után indítványozom, hogy a ház e kiváló tagjának elvesztése fölötti fájdalmát jegyzőkönyvileg örökítse meg. (Helyeslés). Az elhunyt családjaéhoz az elnökség útján részvétáviratot intézzen, ravatalára úgy itt Budapesten, mint a geszti családi sirboltban koszorút tegyen le, a budapesti gyászszertartáson testületileg vegyen részt, a családi sirboltban való temetésnél pedig magát küldöttségileg képviseltesse. (Helyeslés).

Ha ezekhez hozzájárulni méltóztatnak, a küldöttség vezetésére Tallián Béla alelnök urat kérjük fel, a küldöttséget pedig az erre jelentkező képviselők közül alakítjuk meg. (Helyeslés).

A miniszterelnök ur kíván szólni.

Szél Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Mély megilletődéssel hallgattam végig azokat a szép, kegyeletes és igaz szavakat, amelyekkel a ház igen t. elnöke Tisza Kálmánról megemlékezett. Hazafiai mély fájdalommal és igaz bánattal csatlakozom mindazokhoz a kijelentésekhez, amelyeket tett és járulok mindazon javaslatokhoz, amelyeket előterjesztett.

A nemzetet súlyos és nagy veszteség érte. A közéletnek egy kiváló nagy alakja tűnt el, a mi alkotmányos küzdelmeinknek egy hatalmas harczosa dőlt ki, harczos, a ki alkotmányos életünk megnyitásától fogva, tehát négy évtizeden keresztül, a maga fényes tulajdonaival, a maga hivatott nagy egyéniségével és nagyanyu tevékenységével Magyarország újabb tör-

Tavaszi divat tudósítás!

Tisztelettel értesítjük igen tisztelt vevőinket és a n. é. közönséget, hogy legújabb divatu

✦ A TAVASZI IDÉNYRE MÁR MEGÉRKEZTEK! ✦

Eredeti Párizsi Női Övek és Londoni Nyakkendő különlegességek minta darabja saját árban kaphatók.

Figyelmes kiszolgálásról és szigorú olcsó árakról biztosítva, kérjük becses látogatásukat.

Teljes tisztelettel

FÁBRY TESTVÉREK.

URI- és FIU KALAPOK,

Budapesti és Carlsbadi

kézimunka készítésű czipőink,

ténetének minden eseményével össze van forrva.

Tisza Kálmán tizenöt évig állt a kormány és parlament tanácskozásai élén, a maga nagy államférfiúi fényes tulajdonaival, a maga nagy ellentétlást nem ismerő akaraterejével, lankadást nem tűrő kitartásával, bámulatos tetteirejével és soha nem szűnő kötelességérzetével.

Akarata erős volt, de erős volt minden érzelme is, szerette hazáját és nemzetét és szeretete fajtát mindennek felett.

Tisza Kálmán tegnap óta a történelemé. A történelem fogja megállapítani és méltányolni mindazt, amit cselekedett, fényt fog árasztani az ő hervadhatatlan nagy érdemeire, amiket az ország szolgálatában szerzett és igazságot szolgáltatni neki és cselekedeteinek. Utolsó lehelletéig ragaszkodott a magyar közéletéhez és ezen házhoz. Es csak a kérelhetetlen sors keze birta innen kiszakítani és fölünk elragadni. Az ő emléke élni fog köztünk kitörhetlenül.

Kéri, hogy temetésén minél többen jelenjenek meg.

Elnök felkéri a képviselőket, hogy a temetésen részt venni akarók a Ház háznagyi hivatalában jelentkezzenek. Ezután az ülést bezárja.

A képviselőház tagjai közül Gesztre utaznak:

Kristóffy József, Münnich Aurél, Wolfner Tivadar, Heltay Ferencz, König János, Kiss Pál, Gromon Dezső, Halász József, Vörös Béla, Csávossy Béla, Werner Gyula, Fehérvári, Darányi és Cseh Ervin miniszterek.

A főrendek közül: Wekerle Sándor, báró Radvánszky, báró Wechnitz, báró Kemény Pál, az egyházi személyiségek közül 15 indul.

A miniszterelnökség részéről 5.

A belügyminiszterség részéről 5.

A pénzügyminiszterség részéről 5.

A küldöttségeket vivő **külön vonat** kedden este 11 órakor indul a keleti pályaudvarról s szerdán reggel 8 óra 37 perczkor ér Nagy-Szalontára. Visszafelé az nap este 11 órakor indul s csütörtökön reggel 6 óra 35 perczkor ér a keleti pályaudvarra.

*

A képviselőház koszoruját ma délután 5 órakor fogja **Csávossy Béla** háznagy a Tisza ravatalára helyezni. A koszoru 2 méter átmérőjű, gyönyörű babékoszoru, széles nemzeti szín szallagján e felirattal: »Tisza Kálmánnak. — A magyar országgyűlés képviselőháza.«

A családi gyászjelentés.

A család a következő gyászjelentést adta ki:

Borosjenői Tisza Kálmáné maga és gyermekei: István, ennek neje Tisza Ilona és fiok, István; Paulina, ennek férje báró Radvánszky Béla és gyermekeik: Kálmán, Béla és Dóra; Kálmán ennek neje gróf Keglevich Erzsébet és gyermekeik: György és Imre; Lajos és az egész rokonság nevében fájdalomtól megtört szívvel jelenti, hogy a legjobb férj, apa, nagyapa és rokon

Borosjenői Tisza Kálmán

1902. márczius 23-án, életének 72-ik s boldog házasságának 42-ik évében, hosszú szenvedés után elhunyt.

A meghaldogult hült tetemei kedden, márczius 25-ikén délután 3 órakor a meghaldogult budapesti lakásán (VIII., Főherceg Sándor-utca 14. sz.) tartandó gyászistentisztelet után, márczius 26-ikán fognak a geszti családi sírboltban örök nyugalomra helyeztetni.

Budapesten, 1902. márczius 23-ikán.

Áldás emlékére!

Gyászjelentéseket adtak ki ezen kívül a miniszterelnökség, a belügy- és pénzügyminisztériumok.

A városi tanács részvéte.

Az országos gyászeset alkalmából Nagyvárad város tanácsa is lerója kegyeletét s kifejezést adott a város közönsége részvéteinek.

Tegnap, hétfőn reggel rendkívüli tanácsülésre gyűltek össze a városi tanács tagjai.

Rimler Károly polgármester meghatott hangon adott kifejezést a részvéteinek s a mély gyásznak, amely **Tisza Kálmán** elhunytával az egész országot, de különösen városunkat sújtotta.

A részvét kifejezéseül a következő **táviratot** intézte a tanács nevében az elhunyt nagy államférfiú özvegyéhez:

Nagyméltóságú borosjenői öz. **Tisza Kálmán**né urnőnek

Budapest.
Dégenfeld-palota.

A súlyos veszteség, mely kegyelmes Asszonyunkat és az egész magyar nemzetet feledhetetlen nagy nevű férje elhunytával

érte, bennünket is mélyen megrendített és benső fájdalommal tölt el.

Siratjuk az elhunytban városunk nagynevű szülöttjét és hazánk örök emlékü nagy államférfiát.

Fogadjja kegyelmes Asszonyom és családja eme mérhetetlen csapás folytán Nagyvárad város tanácsának mély részvétét s nyújtson irt sajtó szívére azon tudat, hogy fájdalmában az egész nemzet osztozik.

Rimler Károly,
polgármester.

A rendkívüli tanácsülés további folyamán elhatározta a város tanácsa, hogy Nagyvárad város közönsége nevében díszes koszorút helyez a ravatalra, a következő felirattal a város színeit viselő széles szallagján:

Nagyvárad város közönsége — Tisza Kálmánnak.

Küldöttségileg képviselteti magát a város a végső tisztességtételnél úgy Budapesten, mint Geszten. A fővárosban **Rimler Károly** polgármester és **Ragány János** főszámvevő lesznek jelen a temetésen. A ma reggeli gyorsvonattal utaznak Budapestre. — Gesztre: **Komlóssy József**, **Gerő Armin**, **Lukács Odön** és **Hegedüs Géza** utaznak el a város nevében a szerdán tartandó temetésre.

A vármegye részvéte.

Biharvármegye részvéte impozáns módon nyilatkozik meg nagy fiának ravatalánál.

A gyászshir vétele után azonnal intézkedtek a gyászlobogó kitűzése iránt s díszes koszorút rendelt a vármegye nevében **Szunyogh Péter** alispán, a melyet még tegnap délután felküldöttek a ravatalra. A remek koszoru a rengeteg koszoru halmazból is kitűnt szépségével s remek széles szallagjával.

A vármegye összes főszolgabíróit felkérte az alispán, hogy lehetőleg vegyenek részt a temetésen, s a törvényhatósági bizottság tagjait és községeit a részvételeire, illetve képviseltesre szintén kéri fel.

Külön vonat nem megy a temetés alkalmából, hanem 200 személyre való kocsisort kapcsolnak a ma, kedden reggel induló gyorsvonathoz.

A „TISZANTUL“ TÁRCZAJA.

Edith csalódása.

Irtá: Cyprián.

— Oh papa, légy hozzá barátságos!
— Manó vigye! — Ne csókoljak talán kezét is?

— Nem papa! Én, majd én csókolok kezét neki. Hidd el, nincs nála ideálisabb, nemesebb, lovagiasabb férfi a világon. És az én bátyám!

— Bátyád? Hát igen, erről biz nem lehet tenni, de azért számár volt, az is marad, te pedig az én okos, derék, szépséges kis leányom vagy. Hát jól van jól, nem muszáj pityeregni! Ráérsz, ha férjhez mentél. A teremburáját neki, maholnap erre is gondolni kell.

— Oh papa, addig nem, míg olyan férfira nem akadok, a ki hasonlít...

— Arra a számárra? Tyűh!...

A torzon-borz bajusz alatt hatalmas kifakadás nyomtatott el, de a sötétbarna szemből vidám, szerető mosoly sugárzott Edith kisasszony bájos arcára. Aztán két erős kar fonódott a finom, karcsu termet köré és az őszülő hajzat kemény szálai pillanatra eltűntek a hullámos, tömött, sötétszőke hajfürtök között.

— Leányom, — folytatta kis idő múlva komolyan az öreg ur — nem szólok semmit. A mi baj, az baj! Egy bolond százat csinál, hanem

neked legyen magadhoz való eszed. Te vagy az én gyönyörűségem satöbbi.

— De édes Istenkém, papa is az esze után indult, mikor megházasodott? Hát papa érdek-házasságot kötött és nem szerette mamát! Ha nekem ilyen rettenetes, borzasztó léha apácskám van, inkább...

Az öreg ur haragosan ugrott föl székéről, de úgy látszott igen veszedelmes szirtek közé jutott a vitalkozás, a hol kényelmes természetem nem szívesen kalandozott, mert hirtelen előszedte széleskarimájú szalmakalapját és hatalmas, dörgő hangon vont a kérdőre az udvaron lézengő kocsisat a csikó felől, melynek tegnap kisebesült a lapoczkája.

Az egész beszélgetésnek előzménye pedig az a rövidke távirat volt, mely István urfi megérkezését jelezte. A család reménye és jövőbeli feje ugyanis, a familia tradícióit követve, a vármegye székhelyén aljegyzősködött, hogy majdan mint alispán fejezze be hivatalbéli pályafutását nemes elődei példájaként.

A míg azonban dicséretes buzgalommal végezte hivatalos és nem hivatalos teendőit, közbe oly meglepetéssel szolgált édes apja és az egész atyafiság részére, mely az atyafiságot élénk szörnyűködésre, az öreg urat meg szörnyű haragra gerjesztette. Eljegyezte magát! Minden szokás ellenére nem kérve apai jóváhagyást, nem kérve atyafiságos tanácsot, sőt — mi a haragot és szörnyűködést egymagában is képes

megmagyarázni — egyszerű névtelen polgári családhoz ereszkedve le.

— Ostobaság! — szokta volt mondani az öreg ur. — Ostobaság s ennyi az egész! A szerelem nyöszörgés vagy micsoda. A magyar ember szereti a feleségét és punktum, De nem szerelmes belé. A szerelmet éhenkórász poéták találták ki; a mi familiánkban olyan hiába keresné akárki az olyan ostoba sóhajtozás nyomát.

Ez volt a baj éppen, hogy Edith kisasszony nem kereste és mégis megtalálta. Ékes, cikornyás betűkkel volt egy ócska könyv sarkára írva: Ezen könyvetske az enyém, magamé. Jánosy Borbála; édes asszony anyám ajándéka, mikoron Isten kegyelméből tizennyolczadik évemre virradék. És mi volt benne? Jánosy Borbála ifjasszony siralmas panasza, szerelmes sóhajtozásai s a világ kegyetlenségei ellen való jámbor zugolódásai. Napról-napra! Hogy mi a szerelem? Mely keserves kinokkal győtré a gyöngye szivecskéjét! Mily kemény harczokat kellett harcolnia szigorú apjával szent érzelmeiért; mint várja inkább a halált, mint hogy lemondjon hű kedveséről, kinek szegénysége és alázatos, nemtelen állapota többet ér a világ minden királyságának minden fényességénél.

Ugy bizony! Borzalmas és rettenetes világ tárult föl a fiatal leány szeme előtt. Könyvezve és pirulva olvasott, szíve összeszorult; ismeretlen, titokzatos érzelmei hullámzóttak lelkében; Borbála kisasszony emléke fölmagasztosult, a szerelem misztériumát csodálatos, szépséges,

A temetésen *Beöthy* László főispán, Szunyogh Péter alispán, több megyei tisztviselő, továbbá Mező-Keresztesről, Derecskéről, Beéltől, Tenkéről, Eledről, Székelyhidről, Magyar-Csékeről, Nagyszalontáról s a többi járásokból is 10—15 tagú küldöttségek utaznak fel. Igen nagy lesz a Geszten megjelenő kiküldöttek száma is.

Még vasárnap fejezte ki az alispán a vármegye részvétét úgy a mélyen sujtott özvegynek, mint gróf *Tisza* Istvánnak a következő táviratban:

Tisza Kálmáné ó Nagyméltóságának

Budapest.

A megrendítő gyász eset alkalmából, mely nemzetünkre nézve pótolhatatlan veszteséget jelent, de a mélyen sujtott család után vármegyénket érinti a legfájdalmasabban, fogadjon Nagyméltóságod Biharvármegye igaz részvételének őszinte kifejezését.

Szunyogh Péter,
alispán.

Méltóságos gróf *Tisza* István urnak

Budapest.

Az országos mély gyászból, mely állami életünk hervadhatlan érdemű vezéralakjának elhunytát kísérelni fogja, a sujtott család után első sorban Biharvármegye közönsége kéri ki a maga részét, ez által lerovandó háláját azon meleg szeretetért is, amelyet nagy halottunk szülőföldjének közügyei iránt egész életén át tanusítani meg nem szűnt.

Fogadjon Méltóságod ezen hálás közönség igaz fájdalomának és benső részvételének nyilvánítását.

Szunyogh Péter,
alispán.

A nagyváradi szabadelvűpárt értekezlete.

A nagyváradi szabadelvűpártot tegnap délután 5 órára hívta össze *Hlatky* Endre pártelnök.

Mintegy negyvenen jelentek meg, köztük dr. Konrád Márk, Reismann Mór, Vinkler Lajos, Sipos

Orbán, Laszky Armin, dr. Munk Béla, dr. Gyémánt Jenő, dr. Kurländer Ede, Farkas Izidor, Löwenstein Zsigmond, dr. Moskovits József, Munk Jakab, Müller Salamon, Gábel Jakab, Rutter Emő, Laszky Armin stb.

Hlatky Endre mély meghatottsággal emlékezett meg az országos gyászból, mely a párt megalakítójának elhunytával a szabadelvűpártot is oly mélyen sujtotta. Felemlítette röviden, hogy mily nagy érdemeket szerzett a kiváló államférfiu lángeszével, hazafiságával és igaz szabadelvűségével az ország ügyei körül. Bejelenti, hogy a párt nevében már előzőleg részvétliratot küldött a gyászoló családnak, továbbá koszorút küldött a ravatalra.

Az elnök intézkedéseit jóváhagyólag tudomásul vették.

Elhatározta továbbá a párt, hogy részvétliratban is kifejezi a gyászoló család előtt részvétét s annak megszerkesztésére dr. *Gyémánt* Jenőt kérték fel.

Felkérte az elnök a párt tagjait, hogy akik a temetésen részt akarnak venni, jelentkezzenek. Az utazás a ma reggeli gyorsvonattal lesz s a főispán már intézkedett, hogy elég kocsit álljon az utasok rendelkezésére. A gyorsvonat kivételesen meg fog állni Mező-Keresztesen is, a honnét már több résztvevő jelentkezett, akik csatlakoznak a nagyváradiakhoz. A gyülekezés délután fél 3 órakor a Pannónia szállodánál lesz, a honnét testületileg vonulnak a gyászházhoz.

Az értekezleten az elnök felhívására azonnal jelentkeztek a következők: *Hlatky* Endre, Reismann Mór, Farkas Izidor, dr. Konrád Márk, dr. Munk Béla, dr. Kurländer Ede, Müller Salamon, Munk Jakab, Sipos Orbán, dr. Moskovits József, Orley Kálmán, Mihelyi Adolf, Laszky Armin, Steiner M. Albert, dr. Horványi Géza, dr. Gyémánt Jenő, dr. Markus László stb.

A biharmegyei szabadelvűpárt ülése.

Az általános részvétből a biharmegyei szabadelvűpárt is kiveszi részét s osztozik az országos gyászban.

Tegnap délután *Szabó* József elnök lakásán értekezletet tartott, amelyen a részvét módozatait beszélték meg.

Szabó József megindultan hozta a párt tudomására a nagy gyász esetet. Meleg szavakban méltatta nagy államférfiu érdemeit.

Elhatározták, hogy koszorút küld a párt a ravatalra »megalapítójának« a temetésen több tagú küldöttséggel képviselteti magát.

Ezenkívül őszinte fájdalomának kifejezésétől részvétliratot intézett a családhoz.

A »Biharm. Gazd. Egyesület« rendkívüli választmányi ülése.

A »Biharmegyei Gazdasági Egyesület« választmánya szintén tegnap délután rendkívüli ülést tartott, amelyen a felejtethetetlen diszelnöknek elhunyt felett nyilvánítandó részvét módozatait állapították meg.

Szabó József elnökle alatt elhatározták, hogy a ravatalra diszes koszorút helyez az egyesület; részvétét a család előtt részvétliratban fejezi ki s tagjai közül többen részt vesznek a temetésen.

A Bihar megyei Nemzeti Casinó részvéte.

A Bihar megyei casinó tagjai közül számosan irták alá a temetésen való részvételi ívet, hogy a casinó, melynek *Tisza* elnöke volt, minél impozansabban legyen képviselve. Vasárnap délután pedig *Cziffra* Gerő elnökle alatt ülést tartott, mely alkalommal a teendők fölött döntöttek. Elhatározták, hogy a casinó nevében koszorút helyez a küldöttség a ravatalra s részvétét mély fájdalommal pedig táviratilag hozza a család tudomására. — Azonkívül részvétliratban fejezik ki fájdalmaikat a pótolhatatlan veszteség fölött, a feliratot a küldöttség adja át a gyászoló családnak.

A meleg hangú részvétlirat így hangzik.

Nagyméltóságú grófnő!
Kegyelmes asszonyunk!

A legmélyebb fájdalommal osztozik országunk gyászában, nagy szomorúságában a »Biharmegyei Nemzeti Casinó,« s lesújtva áll nemzetünk hallhatatlan fiának ravatalánál.

Es ha az egész ország gyászolja a nagy halottat, mint Magyarországot ujkori történelmének egyik legnagyobb alakját, örök emlékü állain-

rózsás fényvel áttört és mégis homályba, árnyékba vesző köd burkolta el.

Igy ismerkedett meg Edith kisasszony a szerelemmel s így alkalmazta ismereteit a bátyja esetére. Mert be kell vallanunk, hogy István urfi gyönyörűen értett a frázis csiszolásához és köszörfüléshez. Levelei, melyeket apjához intézett, csinos mintái lehettek volna a »legujabb szerelmi levelező«-nek, ha ugyan nem ép' onnan szedettek elő. Mint magnótt előtte a bátyja. Mily jól esett minden érdekében kiejtett szó; fokozott gyöngédséggel hízeltt édes apjának; napról-napra újabb és újabb érveket eszelt ki csodálatos találékonysággal, melyeket még csodálatosabb ékesszólással adott elő. Az öreg ur pedig csak morgott és bámult, néha ráfűggesztette szemét leánya kipirult arcára, néha zordonan húzta össze szemöldökét és erősen szorította meg az Edith fehér csuklóját:

— Gyerek, úgy beszélsz, mintha te is valami tentanyalóba vagy rőfőskereskedőbe volnál szerelmes! No csak ki velem! Ha öreg apátok szegényében vagy bánatában meghal, azzal ti úgy sem sokat törődötök.

Semmi sem tartván örökké, az öreg ur

ellenállása is megtört. Beleegyezését igen rövid levélben tudatta. Rövid, de kétségkívül okos levélben. A házasságot rem ellenzi tovább, de tőle életében ne reméljenek egy krajczár segítséget sem. Nem fősvénységéből teszi, hanem mert próbára kell tennie szerelmüket. Gondolják meg jól, képesek-e lemondani az élet külső kényelméről egymás kedvéért. »Ismeresz fiam — fejezte be a levelet — sohasem tréfálok és sohasem beszélek hiába«. Akármennyit könyörgött Edith bátyja érdekében, az öreg ur hajthatatlan maradt. Titkon reménykedett, hogy e kemény föltétel talán elriasztja fiát, Edith meg ugyanettől titkon rettegett, de megérkezett a válasz, csillogó szavakba öltöztetett hála a beleegyezésért, mely rájuk nézve fölér a félvilág kincsével. Edith kisasszony tapsolt és ugrált, az öreg ur pedig kénytelen volt elismerni, hogy fia mégis, »kemény kölyök«.

Az első családias akkor érte, mikor a posta meghozta a menyasszony arcképét. Oh, milyen repeső örömmel szakította föl a pücsétes borítékot, mily izgatottan bontogatta ki a selyem papírból, míg apja megörvén háttal fordítva makacsul nézett ki a mezőre. Egy kicsit elsá-

padt, a mint megpillantotta. Nem, egy mákszemnyit sem hasonlított ahhoz, a kit magának elképzelt. Ahhoz az édes, babaarcu, aranyfürtű mosolygó teremtéshez; ahhoz az égszínkék szemű, gyöngéd, finom, karcsu természetű augsyalhoz. A kép magas, száraz növést leányt mutatott; szemének szintelen, üres nézése mereven, semmitmondóan tapadt a könyvre, melyet gépiesen tartott ujjai között, vonásaiban semmi harmónia, semmi gyöngédség, inkább szögletesen, csaknem gögösen összekuszálva, megkeményedve, minden, hogy szegény Edith kisasszony szinte megborzongott.

Önkénytelenül fölsóhajtott s az öreg ur, a ki eddig dicséretreméltó kitarással játszott a közömböst, e sóhajtást jó alkalomnak találta megszólalásra:

— No mi az? Te is nyögdecsepsz utána? — Neked is elvette az eszedet? Hát csakugyan olyan szépséges virágszál?

Edith kisasszony ijedten dugta hátra a képét.

— Oh apám, nem tudom...

— Mit? Nem tudod? Talán nem is szép?

— A kép rossz, bizonyosan a kép rossz, a yus!

Legjobb

Legszébb

Legolcsóbb

férfi, női és gyermek *cipők*, legujabb divatu *férfi kalapok* és *fehérneműek* beszerzésére ajánljuk a már eddig is jó hírnévnek örvendő

Telefon sz. 207.

Reichard áruháza *céget*,
Fő-utcán.

férfiát s a szabadelvűség lánglelkű bajnokát, — kétszeresen érezzük a fájdalmat, a veszteséget mi, a kik szülővárosában legközelebb állottunk a nagy elköltözött szívéhez, a kihez bennünket a tisztelet, a hála s a szeretet kötelékei fűztek és fűznek emlékéhez mindenha.

Arra a koporsóra, melyre a magyar történelem is leteszi koszoruját, leteszi a kegyelet hervadhatatlan virágait a »Biharmegyei Nemzeti Casinó« is, mely a boldogultban feledhetetlen elnökét siratja.

S a midőn igaz részvétünket s mély fájdalomunkat tiszteletteljesen kifejezzük Kegyelmes Asszonyunk és magas családja mérhetetlen gyászában, kérjük a Mindenhatót, hogy az idő balzsamával enyhítse mélységes bánatukat, s adjon megnyugvást Kegyelmes Asszonyunknak és magas családja tagjainak az a tudat, hogy Tisza Kálmánban nem csak a halottat, de a magyar nemzet ihletett lelkű bölcsét és apostolát is siratjuk, mert önérdek nélküli hazafiai tettek szólnak a dicsőült szellemének nagyságáról, melynek tisztaságával átkarolta az imádott hont, s annak minden gyermekét, a Haza és Király elváthatatlan szeretetével a békés haladás ösvényére lépett, s mint ilyenek, itt ragyog előttünk és ragyogni fog egész országunk előtt örökké élő alakja, — nagy eszméivel fölemelve, zászlójával irányt jelölve s emlékével besugározva nemzetét utjára a messze jövőbe, mert nagy látnokának eszméi nem enyészhetnek el természetlenül.

Határtalan tiszteletünk s őszinte részvétünk ezen nyilvánítását midőn egyetünket képviselő küldöttségünk által is tolmácsolnánk: maradtunk meg nem szűnő tisztelettel.

Nagyméltóságú grófnő, kegyelmes asszonyunknak Nagyváradon, a Biharmegyei Nemzeti Casinó 1902. évi március hó 23-ik napján tartott választmányi üléséből:

mély tisztelői

Cseresnyés Albert,
egyleti jegyző.

Cziffra Gerő,
egyleti alelnök.

A részvét.

Bülow gróf német kancellár Széll Kálmán miniszterelnökhöz a következő táviratot intézte:

»Tisza Kálmán örökre lehunyván szemét, kérem nagyméltóságodat, legyen meggyőződve arról, hogy a legbensőbbben osztozom Magyarországnak ezen annyira érdeműs fiának elmúlása felett érzett mély fájdalmában.

Gróf Bülow.

Huszár Adolf királyi tanácsos, a miniszterelnökség főigazgatója délből megjelent a

halottas háznál és három gyönyörű koszorút tett le, a koszorúk szalagján ezek a fölírások olvashatók:

A magyar királyi kormány — Tisza Kálmánnak, Magyarország egykori miniszterelnökének.

Széll Kálmán — az egykori vezér, bajtárs és barát feledhetetlen emlékének.

Egykori felejtetlen főnökének — A miniszterelnökség tisztviselői.

Később elhozták báró **Fejérváry Géza** koszoruját a következő felirattal: Mélyen tisztelt barátomnak és egykori nagybecsült főnökömnek. A magyar képviselőház pompás, nagy koszoruja a következő feliratot viseli: A magyar képviselőház — Tisza Kálmánnak. **Darányi** miniszter koszoruját ez a felirat ékesíti: Tisza Kálmán emlékének — kegyelete jeléül.

Ugyszintén az oxfordi egyetem Budapesten tartózkodó ifjai is koszorúval adóztak a nagy politikusi emlékének.

Tisza Kálmán a ravatalon.

A főváros középületein, de sok magán házon is fekete zászló hirdeti az ország tizenötéven volt kormányelnökének halálát. A Főherceg Sándor-utca szinte feketéllik a gyászlobogóktól s a halott háza előtt nagy tömeg lesi az egyre érkező kondoleáló előkelőségeket.

A halott délelőtti tíz óráig még a halálos ágyon feküdt. Tisza Kálmán özvegye tegnap az egész napot halott férje ágya mellett töltötte s este is csak nehezen tudták gyermekei rávenni, hogy szobájába térjen. Az éjjel a halott mellett a temetkezési vállalat két embere virrasztott.

Kora reggel az özvegy, a ki ritka szeretettel csüggött immáron halott férjén, újból bement a halottas szobába. Ott lerogyott férje teteme mellé és keserves zokogás közepette búcsuzott el tőle. Fiai és unokái körülvették a zokogó özvegyet s végül csendes imát mondván, átadták halottukat a temetkezési vállalat embereinek.

A ravatalt a második emeleti lakás ebédlőjében állították fel. A tágas terem három ablaka a Főherceg Sándor-utczára tekint. A

termet, valamint a hozzá vezető szobákat földig érő fekete gyászleppel vonták be a dúsán megrakták pompázó délszaki növényekkel és kerti virágokkal. Maga a ravatal görög szarkofágot ábrázol, de csak délután három óra felé készül el. Délfelé elhozták a nehéz érezkoporsót, a melybe egyszerű fekete ruhába öltözve fektetik Tisza Kálmánt.

A kapusnál kitett ivre tegnap délelőtt is igen sokan jegyezték föl részvétük jeléül nevüket. Ott jártak:

Dr. Daday Jenő, Antos János, Lakatos Aladár miniszteri tanácsos, dr. Kétyl Károly, Kubinyi Arpád, Szabó János, Fenő Sándor, Bessenyei tábornok, Cseh Ervin, Kallay András, Rákosi Viktor, Lukács Lászlóné, Josipovich Géza, Emich Gusztáv, Latinovich Géza.

A halotthoz nem bocsátanak senkit. Csak családja a délelőtti folyamán a mély gyászba borult özvegy körül tartózkodik s csak gróf Tisza István és báró Radvánszky Béla távoztak el, de kis idő múlva ismét visszatértek a gyászházba.

A temetés.

A halál bekövetkezése után Széll Kálmán miniszterelnök a délelőtti órákban felkereste a gyászoló családot, amelynek a kormány nevében azt az ajánlatot tette, hogy a gyászszertartás az ország valamelyik középületében menjen végbe és hogy a ravatalt az Akadémiában, vagy a Nemzeti Muzeumban állítsák fel. Az elhunyt családja ezt az ajánlatot hálás köszönettel vette, de nem akarván megválni drága halottjától, azt a már megbeszélte óhajt fejezte ki, hogy tekintve a megboldogult egyszerű, minden pompától tartózkodó természetét is, a gyászszertartás a halottas szobában menjen végbe.

A temetést ma, kedden délután 3 órára tüzték ki. Az egyházi beszédet a gyengélkedő Szász Károly superintendens helyett Antal Gábor dunántúli ev. ref. superintendens tartja, a ki különben a halott mellett tegnap délelőtt is rövid imát mondott.

A koporsót a déliúni vonattal vizsita Gesztre, ahol szerdán d. e. tíz órakor helyezik örök nyugalomra a nagy államférfi tetemét.

— Rossz ám, a majd mit mondok mi-csoda! Ide veled!

És Edith kisasszonynak oda kellett adnia a képét és látnia apjának gunyosra, keserűre váló arcát és hallania, főként hallania azt a kaczagást, mely élesebben hatott szívébe a legvadabb, legdurvább kifakadásnál...

— A zsák meglelte a foltját. Remélem, nem fogja elhozni ezt a száraz portékát tisztos ösanyái közé. Többé ne beszéljünk róla. Gyere, ölelj meg!

A megérkezés napjára természetesen földszítette a bátyja szobáját. Friss virágbokréta illatozott az ablakpárkányon; a menyasszony arcképét fehér atlaszba himezett nefelejtszokszoru körítette; minden tükör tiszta volt, világos, derült és barátságos, még a kedvenc szivarok sem hiányoztak.

Az öreg ellenben komor füstfelhőkbe burkolta magát, hatalmas csibukjában egész tűzgarmadában égett a dohány és szemének mélyén haragos villámok rejtőztek.

Odarohant apjához Edith és szoroson odatapadt széles, erős melléhez. Az öreg ur erősen köhécselt, homlokon csókolta leányát és csöndes hangon mondta:

— Jól van. Derék kis leány vagy. Szeretned is kell bátyádat. Meg leszel velem elégedve. Pár másodperc múlva ott állt bátyja a kűszöbön; oh, nem a szerelmes lovag átszellemült, boldog mosolyával, hanem frissen, nyeglén, fölemelt fővel. Edith kisasszony halkán

sikoltott s a másik pillanatban már elhalmozta bátyját üde csókjaival. Most igazán nem gondolt egyébre, mint hogy itt van újra; látja újra; csókolja, öleli újra; a száműzöttet, a rég nem látottat: bátyját.

István ur nyugodt fensőbbéssel érintette meg a hófehér homlokot ajakával, aztán gyöngéden kibontakozott a szinte remegő karok közül.

— Meg ne fojts hógom, — mondta enygelve — és különösen a galléromat kiméld. Ti itt a falun nem tudjátok kivasalni.

Az öreg ur keményen megállta helyét. A mit a leányának megígért, azt meg is tartja. Hadd legyen vele elégedett. A mi történt, megtörtént; azon változtatni már ugy sem lehet.

Hát csak odalépett István urhoz és leányára kacsintva barátságosan nyujtott kezét.

— Isten áldása rajtad fiam e házban. Itthon vagy. Soha se feledd, hogy e helyen itthon vagy.

A fiu megcsókolta a felé nyujtott kezét és érzélgős hangon felelt:

— Még talán a menyországból is visszavágnék ide édesapám.

Az öreg ur haragosan vont össze szemöldökét:

— Magyar ember kevesebbet beszél fiam, de őszintén. Különben hogy vagy? A hugod már jóformán csak téged szeret, meg azt a... No, tudod kit értek.

Edith odahúzódott apjához és szépen, szélgányan odasimult a még mindig erős termethez, míg kék szeme oly kimondhatatlan szeretettel csüggött a kemény vonásokon, hogy az öreg ur jónak látta tágitani szavai értelmén.

— Jól van jó gyermekem, persze, hogy engem is szeretsz, de már a leánytermészet csak kap az újságon. Mondd na gyorsan — ne félj — egy-kettő, mond ki, mennyire szereted őtet is!

István ur titokzatosan mosolygott s apró, kis tokocsát vont ki mellénye zsebéből.

— Oh, mondta kevélyen, — Helén is szereti őt. Nézd csak, kis verebem, mit küldött számodra.

Edith lángoló arccal hajolt előre. A kis tokocskák pompás briliánsos gyűrűt rejtett magában. A briliánsok gyönyörű saphirt körítettek, hideg, káprázatos csillogásuk egyszeribe félelemmel töltötte el a fiatal leány szívét.

— Nagyon szép, — suttogta elsápadva és egyéb nem is jutott eszébe, — nekem nagyon is szép!

— És ugyan drága lehetett, — szölt gunyosan az öreg ur, de már két pirosuló folt jelentkezett az arcán, — nagyon drága lehetett. Félek fiam, hogy rosszul kezdek a gazdálkodást.

A fiu elnevette magát. Hangosan, jókedvűen, hogy csak úgy visszhangzott a boltozatos nagy terem, aztán belevetette magát az egyik kényelmes bőrkarosszékekbe.

A kormányt és miniszterelnökséget Geszten a sirba tételnél *Tarkovich* államtitkár, Barkcsay Géza miniszteri tanácsos és Huszár Adolf kir. tanácsos fogják képviselni.

A közönség a ravatalt holnap d. e. 10 órától 12 óráig tekintheti meg.

A koszorúk.

Az egész országból elárasztják a ravatalt remek, drága koszorúkkal.

Nagyváradról és Biharmegyéből is igen sok koszorút küldtek a megye nagy fiának koporsójára.

Biharvámegye kék-sárga-zöld szalagos 3 méter átmérőjű pálma koszorujának felirata: Biharvámegye közönsége — Tisza Kálmánnak.

Ezen hatalmas koszorút még hat remek koszorúval a *Jelinek* Ferencz kertészete állította ki.

Farkas József vá. ad-velencei műkertészete a *Bölöny* család és dr. *Balogh* Elek megrendelésére készített remek élővirág koszorúkat.

A Weiszlovits Adolf temetkezési cég pedig igen sok szép művirág koszorút készített, remek szalagokkal.

Nagyváradról és a megyéből tegnap estig a következők küldtek koszorúkat:

Biharvámegye közönsége — Tisza Kálmánnak.

A szabadelvűpárt megalapítójának — Biharvámegyei szabadelvűpárt.

A geszti uradalom — kegyelmes urunknak. Biharvámegyei tenkei járás közönsége — tisztelete őszinte jelétül.

Őszinte tisztelete jelétül — Gerliczy Louise.

Őszinte részvéte jelétül — Des Echerolles-Kruspér család.

Felejtethetlen diszelnökének — a Biharvámegyei Gazdasági Egyesület.

Igaz részvétellel — Bölöny József és neje.

Hódoló tisztelete jelétül — dr. Balogh Elek.

A város színeit viselő pompás nehéz selyem szalaggal a következő felirattal: Nagyvárad város közönsége — Tisza Kálmánnak.

Biharvámegyei Nemzeti Casino — felejtethetlen szeretett elnökének, széles nehéz selyem moire szalag.

Markovits Antal és családja — Mély tisztelete jelétül.

Pálma-koszoru, széles selyem szalaggal a következő felirattal:

A fekete-körözi ármentesítő-társulat — volt nagydemü elnökének.

Tearóza koszoru, széles lila selyemszalaggal, — A fekete-körözi ármentesítő-társulat tisztviselői — Mély tisztelete jelétül.

Havasi gyopár koszoru, széles selyem lila szalaggal — Leidl Henrik és családja — mély tisztelete jelétül.

Csegöd-vadásziak — felejtethetlen jó urunknak utolsó hódolatul.

Pável püspök jubileuma.

A nagyváradai gör. szert. kath. egyházmegye jótékony és apostoli buzgóságban kiváló főpásztora, *Pável* Mihály e hó 20-án tartotta aranyismisét.

Az aranyismisés főpapot, ki áldozásának minden egyes percét a közjóért való fáradozásban töltötte, a ki bőkezű másokhoz s takarékos önmagához, — mint már megemlékeztünk róla — a legmagasabb helyről is fényes kitüntetés érte.

A hivatalos lap tegnapi száma a következőkben közli Ő Felsége kitüntető legmagasabb kéziratát:

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztése folytán *Pável* Mihály belső titkos tanácsos, nagyváradai görög szertartású katolikus püspöknek, az egyház és a közügyek terén szerzett kiváló érdemei elismerésül *első osztályú vaskorona rendemet* díjmentesen adományozom.

Kelt Budapesten, 1902-ik évi március hó 17-én.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.,

gróf *Széchenyi* Gyula s. k.

Dániel Tibor lemond.

Deés város közönségének kilátása van most egy harmadik választásra. E szerencsés választókerület boldog korteseinek örömhirt hoz a táviró. *Dániel Tibor* nem várja be a második petíció tárgyalását, hanem lemond a mandátumáról. Ennél fogva új dárídókkal új választás lesz Deésen. *Dániel Tibor*t, mint mondják, ismét fel fogják léptetni.

TÁJÉKOZTATÓ.

Márcz. 26. Sorozás Nagyváradon.

Ápr. 6. Kath. Szabad Liceum matinéja a főgimnázium dísztermében d. e. 11 órakor.

Ápr. 19. Kath. Szabad Liceum zárünnepélye.

A Szigligeti-társaság matinéja.

Régen volt a Szigligeti-társaságnak olyan jól összeállított, igazán sikerült matinéja, mint a minőt tegnapelőtt rendezett a kir. kath. jogakadémia dísztermében. A műsor maga kiváló pontokból állott: *Rádl* Odön elnök nagyszabású megnyitója olyan kérdést ölelt fel és világított meg igen helyesen, amely az irodalomkedvelő egész magyar közönséget érdekli: a magyar társadalmi dráma problémáját. Nagy tudással, a magyar irodalom iránti igaz lelkesedéssel szölt a kérdéshez és sikerült annak ez idő szerint helyes magyarázatát adnia. *Sas Ede* két gyönyörű költeménye *Nyáray* Antal pompás előadásában valósággal extázisba hozta a közönséget. *Huzella* Gyulánében szellemes, ügyes tollu írót volt alkalmunk megismerni, a jeles műsört méltóképpen rekesztette be *Marton* Manó ügyes kis rajza.

Egy volt a baj: a műsor beosztásánál nem mérték ki előre az időt, a harmadik pontba beleharangoztak s innen kezdve a közönség régi szokása szerint idegeskedni kezdett, ami aztán nem éppen kellemes dolog az utolsó felolvasónak.

Nagyvárad irodalompartoló szép asszonyai, szép leányai nagy számmal jelentek meg a matinén, a kint ragyogó rapsugárral versenyt hirdetve a tavasz érkezését.

Pontban 11 órakor *Rádl* Odön elnök a következő beszéddel nyitotta meg a matinét:

Tisztelt közönség!

Tisztelt társaság!

Szigligeti Ede, a magyar színműirodalom tulajdonképpeni megteremtője születésének e hó 18-án volt 88-ik évfordulója.

Ezt a nevezetes évfordulót évente megünnepeli — és megünnepelni kívánja ma is a nevére elnevezett irodalmi Társaság és pedig úgy, hogy a művészetben jelentkező általános érvelést megfigyeljük, igen tanuságos utmutatásokat és részben czáfolatokat találhatunk erre nézve is, a Szigligeti irodalmi működésében.

Igy például, ha egy mostanában folyton szönyegen levő és folyton vitatott kérdésre gondolunk és az a körüli pro et contra érvelést megfigyeljük, igen tanuságos utmutatásokat és részben czáfolatokat találhatunk erre nézve is, a Szigligeti irodalmi működésében.

— Rosszul? Mondom neked atyus, hogy én jól kezdtem. Még a te számodra is tartogatok egy meglepetést. Olyan meglepetést, mely remélem feleddtetni veled is a czimer hiányát.

A fiu még mindig mosolygott. Hol apjára, hol hugára nézve mosolygott. Aztán hirtelen fölugorva egyenesen odaállt az öreg ur elé és merészen nézett szeme közé.

— A meglepetést tulajdonképen estére tartogattam, de egy órára sem akarok benneteket megfosztani az örömtől.

— Üljünk le. Edith ide mellém. Huzd közel székedet. Ugy szépen, gyermekem! Ne félj.

István ur azonban állva maradt. Csupa önérték és diadalmas kevélység ragyogott sapadt arcán.

— Mindjárt mosolyogni fog apám, meglátod — folytatta emelkedő hangon. — Vagy olyan embernek gondoltatok engem, a ki holmi gimnázista kölyköknek, vagy ostoba poétáknak való ábrándozásért föláldozza jövőjét?

Az öreg ur tompa hangon vetette oda:

— Nem, olyannak valóban soha nem gondoltunk.

— Vagy talán olyannak, a ki le tud mondani az élet örömeiről, akármilyen szép szeméért e világnak?

— Nem, olyannak sem!

István ur zsebre vágta mindkét kezét és csöndesen nevetett.

— No lássátok! Hát nem is történt abból semmi. Nem irtam nektek igazat, mert kedvem telt apám a te ókori haragodban, meg aztán úgy gondoltam, hogy ha akármilyen nehezen is, de befogadsz egy szegény polgárleányt a családba, annál könnyebben befogadod a gazdagot.

Az öreg ur szikrázó szemmel ugrott föl...

— Én? Már hogy én?

— Persze! Hisz a birtok még kitart egy generációt, nekünk kettőnknek elég volna, de ha gyerekeink idővel osztozkodni fognak, már szegénység lesz a vége. Nemcsak a familia multjára, de jövőjére is kell gondolni apám, ezt tettem én.

— Tehát úgy értem, hogy eladtad a mi

Mindennemű ásvány- és gyógyvizek és az Előpataki víz főraktára Bihar-, Békés és Szilágymegye részére.

Ajánlja kitűnő saját termésű körösvölgyi asztali borait bárhová a városban házhoz szállítva literes üvegekben fehér asztali ó vagy új bor literje 72 fillér, Schiller bor 72 fillér, körösvölgyi ó bor literje 88 fillér, akik azonban a városi fogyasztási hivattal az adóra kiegyeztek, litterenként 20 fillérel olcsóbban kapják.

Sima és gyökerez Riparia, valamint kész ojtásra előjegyzést elfogad a fenti cég mező-teleg szőlőtelepéről szállítva.

Szabó István

fűszer, bor, csemege és vadkereskedése

Fő-utca (Dr. Grósz-báz.)

Ez a mostanában szőnyegen levő, fölötté aktuális kérdés — a magyar társadalmi dráma problémája.

* * *

A magyar társadalmi dráma problémája fölötti vitában az a nézet kerekedett felül, hogy az nem akar megszületni és egyelőre nem is születhetik meg.

A tétel első része, vagyis amellett, hogy a magyar társadalmi dráma nem akar megszületni, azzal argumentálnak, hogy írónk még ha társadalmi drámát írna is, ahhoz kozmopolitikus jellegű anyagot, alakokat választana, vagyis, hogy a magyar társadalom színterén játszó darabjainak cselekménye akár Párisban, Londonban, vagy Kopenhágában is megtörténhetik.

A másik argumentum pedig az, hogy még az olyan írók is, akik meg kísérelték a speciálisan magyar társadalmi drámának utat törni, mint p. o. Herczeg Ferencz, abban hagyták a kísérletezést és újabb inkább a történelmi múltba vagy pláne a legendák és tündérmesékhez menekülnek.

Példa nemcsak Herczeg Ferencz, hanem Rákosi Jenő is.

Ez a hatalmas, éles, universalisan művelt és emellett gyakorlatias érzékű elme gondosan kerüli a társadalmi dráma színterét és legújában is a legendák világába kalandozott el, hogy a Tagma Királynéban és szenvedélyek megrázó erejű, magasán szárnyaló kifejezője és mesés idők, alakok és keretek romantikus, — de mindenestre kissé anakronisztikus — színezője lehessen.

Ez a megjegyzésem nem akar a romantizmus kicsinylése lenni! — hisz Shakespeare, a görög klasszikusok, Goethe (Egmont, Götz, Faust) Schiller, Hugó Viktor is romantikusok voltak s ha valaha, úgy mostanában, a verizmus szertelenségeivel szemben jogosult a visszatérés a romantizmusra a színpadon, a költészetben, a regény irodalomban, — hanem csupán annak megállapítása, hogy ezek a jelenségek igazat látszanak adni annak a felfogásnak, hogy a magyar társadalmi dráma nem akar megszületni.

Ennek a látszatnak dacára azonban, a tételt úgy, a mint fel van állítva, nem fogadhattam el; mert a magyar társadalmi dráma már megszületett: Szigligeti Ede, Csiky Gergely, Herczeg Ferencz stb. stb. erre a bizonyíték.

Arról lehet tehát csupán ma a szó, hogy napjainkban írónk nem kultiválják, s nem fejlesztik kellőleg.

* * *

tiszta nevünket? Tehát úgy értem, hogy szerelem nélkül, pénzért házasodol?

István ur megpróbált nevetni.

— Szerelem nélkül? Ki mondta? A menyasszonyom szeret engem.

Most Edith kisasszony is ráemelte fájdalmas, könyező szemét.

— Es te őt? Te?

— En? Most még talán nem úgy, mint ő, de majd megjön! Ő elégedett és hisz. A szerelem nem való a mai korba!

Edith kisasszony két kis kezeckéjét rászoritotta arczára. Nem, nem értette a szavak jelentését, ismeretlen, sőt fogalmakat rejtettek, csak érezte, hogy valami pusztul, megsemmisül lelkében, hogy édes álmából keserű valóra ébred és nem marad egyéb a sivár ürességen és a hideg árnyékon kívül. Hallott valami zóváltást, mintha apja azt mondta volna:

— Menj, ennek a gyermeknek megtörted a szívét és az enyém hideg lett irántad. Ebben a házban csak szeretet lakozott eddig, számitás és önzés soha.

Es mintha bátyja ezt felelte volna!

— Nevetséges, nagyon elmaradtatok a kortól. Lesz idő különben, mikor igazat adtok nekem.

Az ajtó becsapódott utána. Lépései elhangzottak a folyosón és a homályosuló nagy teremben összeölekezve, egymáshoz simulva maradt az atya és leány.

Mi ennek az oka?

Az, feleli erre a kérdésre a már említett cikkely írója, mert írónk érzik, hogy a magyar társadalmi dráma nem születhetik meg, mivel ma még nincs kiforrott, kialakult magyar társadalom és befejezett állapotunk is alig van; a mi pedig van, az nem elég anyag a drámaíróknak, a ki az összeütközést, a küzdelmet, a megoldást keresi. — Olyan társadalmi dráma tehát, mely ebből az átmeneti időből szedi alakjait, mindig tendenciózus lesz.

A forrásban levő társadalom ugyanis nagyon érzékeny és így a kor éppen nem alkalmas arra, hogy a társadalmat a színpadra lehessen vinni; mivel abban a nézőközönség azonnal tendenciókat, csaknem személyes sértést látta.

Azonban teljesen kiforrott és kialakult társadalom sehol sincsen a világon; sőt éppen minden nemzet társadalmi örökös forrongásban van; mert a korszellem, a haladás, az uralkodó eszmék, a nemzetgazdasági tendenciák, a politikai viszonyok változékonysága, ezek mind átalakítólag hatnak mindenhol a társadalomra, annak felfogására, küzdelmeire sőt új meg új típusokat is szülnek.

Szigligeti Ede korában a magyar társadalom mindenestire nagyobb forrásban volt a mainál, s kevésbé volt kialakulva s akkor még kevesebb befejezett állapotunk volt, mint van ma.

Es ő talált mégis dus anyagot, eredeti alakokat, viszonyokat az akkori magyar társadalomban arra, hogy a társadalmi színművet akár szoros drámai, akár vigjátéki formában kultiválja.

Ha tehát Szigligeti az ő korában, Csiky és többen a mai korban, tudtak találni anyagot a magyar társadalmi dráma műveléséhez, annak napjainkban tapasztalt elhanyagolása azzal alaposan nem menthető, hogy társadalmunk még nem eléggé kiforrott, kialakult s hogy befejezett állapotunk is csak alig van!

Epen így nem alapos melegség e tekintetben a tendenciózitás vádjától félelem.

Ha Molière a szenteskedők, az ügyvédek, vagy az orvosok aprehenziójától tart vala, nem született volna meg »Tartuffe« vagy a »Képzelt beteg« és hogy minden társadalom, még a legkialakultabb is érzékeny, ha az elevenére tapintanak, erre például szolgálhatnak ama vegyes érzelmek, mikkel Brieux »Vörös talárját« fogadták Franciaországban és az egész világon — bírói körökben.

Ilyen tekintetek és aggodalmaknak különben sem szabad, hogy az író hódoljon!

* * *

A baj oka tehát nem itt, hanem inkább a feladat nehézségében rejlik.

Társadalmi drámát, pláne jót, fölötté nehéz írni s ez a feladat próbára teszi a leghatározottabb írói tehetséget is.

Ehhez a feladathoz mindenekelőtt megfigyelő képességre, jellemző erőre és invenzióra van szüksége az írónak; kell hozzá ezenfelül mély tanulmány, filozófikus gondolkodás a megfigyelésekből levonható erkölcsi tanuságok felismerésére és nagy színpadi routine nem is említve a szükséges kiváló érzéket az aktuális iránt és sok más egyebet.

A társadalmi dráma írójának magának kell kigondolnia a darab meséjét és pedig korlátozottabb téren, mint ezt p. o. a történelmi dráma írója teheti:

A feladat tehát igen nehéz s ez látszik visszaretteneni írónkat a társadalmi dráma művelésétől.

Ennek azonban nem szabad továbbra is így maradni s ennek az állapotnak nem szabad állandó bajjává fajulnia!

A Szigligeti-Társaság a maga szerény körében és szerény tehetségéhez képest igyekezett is erre közrehatni az által, hogy pályázatot hirdetett és viszonyainkhoz képest eléggé tisztességes pályadíjat tűzött ki első sorban a magyar társadalmi életből merített középfajú színmű megírására.

Ezzel nemcsak kötelességet teljesítettünk, a nemzeti irodalommal szemben, hanem a Szigligeti 88-ik születésnapját is a legméltóbban megünnepeltük.

Midőn még a Társaság színműíró tagjait e helyről is arra buzdítom, hogy fölök telhetőleg műveljék a magyar társadalmi drámát, a közönséget pedig arra kérem, hogy írónknak és a Társaságnak ezirányú törekvéseit támogassa, a Szigligeti-Társaság mai felolvasó ülését ezenél megnyitom.

A nagyszabásu, minden tekintetben a dolog elevenére tapintó beszédet nagy tetszéssel fogadták s zajosan megéjenezték.

Az ünnepély fénypontját Nyárai Antal szavalata képezte, a ki Sas Ede két versét adta elő. Különösen nagy volt az elsőnek, a Prometheusnak hatása. Lázadó hangja, a munkások nehéz sorsának költői rajza, a kitűnő technika és az ismételt pont: »Hol van a tűz, mit én hoztam az égből?« elragadták az egész közönséget. Láng sugárzott a versből, mely vihart képes támasztani — ámbar ez a vihar egyelőre csak tapsvihar alakjában nyilvánult. Csak azzal nem jött tisztába a közönség, minek a munkások nyomora miatt a menyország ellen is lázongani? E disszonáns hang nélkül a hatás még nagyobb lett volna; mert hiszen ha baj van a földön azon az ég felé hajigált szó-villámok úgy sem segítenek. — A lázadással ellentétben az alázatosság hangja csendült meg a Jézus című versben; ezt is nagy tetszéssel fogadták. Mindkét verset csodálatos erővel, megragadó művészettel adta elő Nyárai Antal, a Szigligeti-színház nagytehetségű művésze.

Huzella Gyuláné urnő akadályozva lévén a megjelenésben, dolgozatát dr. Várady Zsigmond olvasta fel. »Szerelem a kulturában« cím alatt igen ügyesen megírt, szellemesen kidolgozott kis elmefuttatás volt a mű a szerelemről, a mint az a kultura különféle fokain álló népeknél jelentkezik, kezdve a soknejűségtől, attól, mikor száz nőben sem ismeri meg a férfi az igazi nőt, egészen addig, míg egy nőben százféle ékességet tud fölfedezni. Az érdekes dolgozatot közölni fogjuk husvétii számunkban.

Utolsó pont volt Marton Manó felolvasása. »Az öt éves király« címmel egy kedves, ötletes kis rajzot adott elő, melyről egyéb dicséret mellett érdemes följegyezni, hogy szerzője ott, a matiné előző pontjai alatt fejezte be. Ezt is zajos tapsokkal jutalmazták, mire a közönség fél 1-kor szét oszlott és a Fő-utcán korzózva gyönyörködött a ragyogó tavaszi verőfényben, sugarban.

UJDONSÁGOK.

Kérjük azon tisztelt előfizetőinket, kik hátralékban vannak, hogy előfizetéseiket hozzánk juttatni sziveskedjenek.

* Gyümölcsoltó Boldogasszony. Magasztos ünnepet ül ma a kath. világ, melynek a poétikus gyümölcsoltó Boldogasszony nevét adta. A föld ébredszik téli dermedtségéből, a fák rügyeznek, a vetés zöldel a mezőn, az égbolt derűssé lesz s a mezei munkákat megkezdik. — Az egyház is az ébredésnek, a megváltásnak kezdetét üli, melyet az angyali üdvözlés emlékeztetének szentel. Abban a pillanatban állítja ma elének a názáreti Szüzet, midőn ez az angyal szavaiból értesült magasztos hivatásáról. Az ünnep alkalmából az összes kath. templomokban ünnepélyes szent misék és szent beszédek lesznek a szokott időben.

* Predikátum. Ő Felső Wolf Károly udvari és miniszteri tanácsos, a külügyek miniszteriuma számvetési osztály főnökének

templomában az egek Urának bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, kartársai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívhatnak. Nagyvárad, 1902. márczius hó 23-án. Az örök világosság fényeskedjék neki. Özv. Sterba Istvánné szül. Radánszky Tekla neje. Sterba Dezső, Sterba Szabolcs, Sterba Jolán gyermekei. Sterba Dezsőné szül. Jeney Terka menyé. Sterba Rózsika, Sterba Erzsike, Sterba István, Sterba Barna, Sterba Dezső, Sterba Valéria unokái. Sterba Mihály öcséje. Özv. Sterba Jánosné szül. Szappanos Mária, Sterba Mihályné szül. Racsek Lujza sógornője. Sterba Odón unokaöcséje.

* **Elveszett** egy ócska ezüst óra és egy **Geren-dás** Ignác kefekötő névére szóló igazolvány. A becsületes megtaláló adja át **Mendelényi** Béla rendőrfogalmazónak.

x Olvasóink különös figyelmébe ajánljuk kalapok és cipők beszerzésére a Fábry testvérek divatárú cégét a Fő-utcán, a **keresztény kereskedő cég** lelkiismeretes kiszolgálás mellett, csak megbízható jó árut ad, legolcsóbb árakon s minden áruik jóságáért teljes felelősséget vállalnak, tekintve még az óriási nagy választékot, mit e cég nyújt, nyugodtan mondhatjuk, hogy ez **egyedüli keresztény cég** méltó a pártolásra.

x **Pártos Arnold** cég Nagyvárad, Bémer-tér cipő kalap és uri divat üzletében minden a szakmába vágó cikkeket **legolcsóbban** vásárolhat a t. vevő közönség. — **Báli cipők** és **Báli divatárú** nagy választékban. 45.

IRODALOM.

Mater castissima.

Lelki szépségedről akar zengni lantom
S úgy elgondolodom sok . . . sok hasonlaton.
Gondolok csillagra, gondolok virágra,
Gyöngytiszta harmatra, fényes napsugárra.
Keresem, mi volna legméltóbb hasonlat,
Mely visszatükröznék, Mária, mi szép vagy?
S mint a víztükrében látni a szép napot,
Oly híven szeretném malasztos alakod —
Elzengni, Mária.

De, bármennyi kedves tárgyon mereng lelkem,
Bár a nagyvilágot szemem elé veszem
S mindent, mi benne szép, fenséges, bájos
Sorban összefűzöm, mint egy gyöngyolvasót,
Nem talállok Hozzád, nem talállok méltót,
Árny Tehozzád minden és Hozzád hasonlót
Nem hord a természet pazarkinesű keble,
Nincs az a teremtetett bűbáj, mint a mily Te,
Oly tiszta, szép volna.

Gyarló ember ajkán nem is termett ének,
Mely híven elzengte malasztos szépséged.
Csak az Isten ajka tudná elzengeni,
Mily szép vagy Mária, mily tiszta, mennyei.
Ha az Isten ujja verné a lant húrját,
Csak akkor születnék méltó Magnificat,
A mely ámulatba ejtne a világot,
Elénk varázsolná szűzi tisztaságod,
Szépséged, Mária.

. . . Én is leteszem hát zengni vágyó lantom,
Énekeket mit érne? ha el nem mondhatom:
Mily fenséges bűbáj, tiszta fényű szépség,
Milyen égő összhang, mily malasztos fenség,
Isten szerelmének minő fénytengere
Csodás szépségekben nyugszik a lelkeken
S örök glóriái az élő malasztoknak
Lelked fehérségén mily tisztán ragyognak,
Mater castissima. Kovács József.

Igazságszolgáltatás.

Emberölés vagy önvédelem?

Megint egy három naposnak ígérkező tárgyalás folyik az esküdtstékben. **Mnyercse** Mikuláj a három nap hőse, a ki tavaly karácsony napján megölte **Mnyercse** Juont.

A bűnös, úgy látszik, megint a korcsma volt. Ott szólalkozott össze a két ember, még pedig, mint az eddigi vallomásokból kiderült, a veszekedést a megölt **Mnyercse** Juon kezdte.

A pálinka azonban még ekkor nem vezetett tovább néhány heves szónál; kibékültek, hazamentek.

Utközben valami négyen, köztük a két **Mnyercse** is, betértek a bíróhoz s ott megint iddögáltak, addig, hogy végre **Mnyercse** Juon haza sem mert menni.

— Nem bírok járni, dadogta, de megugyis tudom, meg akartok verni.

— Gyere ne! biztatta **Mnyercse** Mikuláj. Nem bánt téged az ördög sem, én különben is jó szomszédod vagyok, hazakisérlek.

Ebbe belenyugodott a részeg **Mnyercse** Juon s csendben is mentek egészen addig, a míg ketten nem maradtak **Mnyercse** Mikulájjal. A többiek már szétoszlottak, csak ők mentek kettesben a patak partján.

Hogy ezentul mi történt, az még kétes. Vádlott úgy adja elő a dolgot, hogy utközben **Mnyercse** Juon megint kötekedni kezdett vele, sőt megragadta — a nyakát is és minden áron meg akarta mutatni, hogy ő a különb legény. **Mnyercse** Mikuláj sem hagyta magát, hasbavágta ellenfelét s mikor ez lezuhanva is görcsösen kapaszkodott ruhájába, néhányszor mellbe rugta. Jó kis rugások lehettek, mert **Mnyercse** Juonnak hát berdája a betört s holtan maradt harcoztáron. Igaz, az sincs kizárva, hogy estében egyik kövön sérült meg halálosan. Mindezeket a körülményeket a további kihallgatás fogja kideríteni. Tegnap mindössze 3 tanut lehetett kihallgatni.

Az érdekes tárgyalás során az orvosszak-értőket és a többi tanut fogják kihallgatni; a perbeszédre pedig csak holnap kerül a sor.

Az esküdtsték elnöke **Nagy** Ferencz törvényszéki elnök; szavazó bírák dr. **Csulyok** Béla és **Debreczeni** József, jegyző **Nagy** János. A vádhatóságot **Baróthy** Pál alügyész képviseli, a vádlottat pedig dr. **Krüger** Aladár ügyvéd-jelölt védi.

Gyilkosság az erdőben.

Popovits Sándor bűnügyében a végtárgyalást tegnap folytatta a nagyváradai esküdtsték, mivel vasárnap szabadlábban lévő **Horga** Mihály II-od rendű vádlott meg nem jelent és a tárgyalást folytatni nem lehetett.

Nagy Ferencz mintán a II-od rendű vádlott is nehéz vasban szurobyos csendőrök által kísérve elővezettetett, felkérte a vádhatóság képviselőjét a vád indítvány megtételére.

Korn Lajos kir. alügyész vádbeszéde, után a vádlott védője **Markus** László adta elő védelmét, kérve a büntetés enyhítését s nagyszámu enyhítő körülmények figyelembe vételét.

A szolgálattevő esküdtek az erős felindulásban elkövetett szándékos emberölés és büntetésben mondták ki bűnösnek verdiktjökben **Popovits** Sándor I. rendű vádlottat.

Horga Mihály II. rendű vádlottat pedig súlyos testi sértés vétségében.

A verdikt alapján a kir. törvényszék **Popovits** Sándort 5 évi fegyházra ítélte beszámítva büntetésébe 5 hónapi vizsgálati fogságot, **Horga** Mihály II-od rendű vádlottat pedig 1 évi fegyházra.

A vádlottak valamint a védők semmiségi panaszsal étek, a kir. ügyész ellenben megnyugodott az ítéletben.

Hogy ünnepel az esküdtsték?

Sehogy. Ülést tart ma is és a kiket szerencsétlen végzetük mint bírót, esküdtteket, védőt, ügyészt vagy tanut a **Mnyercse**-féle bűnügybe sodort, ünnepelhetnek ma d. e. a törvényszék esküdtstéki termében. Ugy esett a dolog, hogy a szombatban nem fejezett dolgot az elnök **vasárnap** akarta letárgyalni; szerencsére ez esetben a vádlott nem-et mondott, egyszerűen nem jelent meg s így a vasárnapi tárgyalás elmaradt. Ezt az ügyet hétfőn délelőtt vették elő s így az ez időre kitűzött **Mnyercse**-ügy délutánra halasztódott. Ez megint sokkal bonyolultabb volt, hogysem délután befejezheték volna, szerdára megint újabb ügy vár, az elnök úgy segített hát a dolgon, hogy a tárgyalás

folytatását mára, ünnepnap délelőttjére tűzte ki. Igaz ugyan, hogy erre némileg maga a bűnvádi perrendtartás kényszerítette, mert az nem engedi meg, hogy az esküdtstéki tárgyalást egy napnál hosszabb időre mint egy napra megszakítsák; hiszszük azonban, hogy máskor előrelátóbb számítással és jobb beosztással nem lesz kénytelen az esküdtsték *tárgyalással* ünnepelni.

Megszüntetett sajtóper. A nemrégiben megszünt Színházi Ujság néhány számában a Szigligeti-Színház igazgatóját, Somogyi Károlyt sértő cikkek jelentek meg. Az igazgató a cikkek írója, Kaczér Vilmos ellen bűnvádi feljelentést tett nyomtatvány útján elkövetett becsületsértés miatt. A főtárgyalás tegnap lett volna megtartandó a törvényszéken, de mivel sem a panaszos, sem a vádlott nem jelent meg, a törvényszék a további eljárást megszüntette.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR.

Kedd: Boszorkányvár.

Bródy a Dadaért.

Nem csodálkozunk rajta, ha **Bródy** Sándort, a ki budapesti jó barátaitól csak dicséretet hall, bosszantotta a nagyváradai bukás. Azon sem csodálkozunk, hogy a csorbát ki akarta köszörülni. Hanem a mód, a hogy a kiközösítést megpróbálta, az egy kissé csodálatos.

Megjelent és tartott egy szabad előadást, amely mindenestre érdekesebb volt, mint a Dada. Kellő önértéssel kijelentette, hogy ő keletlen ember, a kitől fázna az emberek s a kit megbuktatnak. Ő *sulyos* író, a kit tehát egy kis bukás nem alterál. Vegyült az előadásba egy kis szentimentalizmus is a daduska iránt, egy kis csipkedés azon tétel ellen, hogy az erkölcseknek kell győzedelmeskednie, egy kis dicséret Nagyváradnak is, mert itt tudnak az emberek legszebben köszönni. Elmondott egy pár igen érdekes epizódot utjából, a Dada keletkezéséből. Majd — nem tudjuk mit szólnak ehez izraelita polgártársaink — úgy tüntette fel magát, mint *zsidó fajbéli* író, a ki elég merész volt kijelenteni, hogy ennek a zsidó fajnak is vannak gyöngéi éppen úgy, mint másnak. Mi eddig úgy tudtuk, hogy hirdetik a zsidó vallásnak létét, de nem ismernek e házban csak *magyar* fajt. Végül darabja bukását mellékes körülménynek tudta be.

Az előadás igen érdekes volt, mint újszerű valami, csak egyet nem tudott bevitatni, azt hogy a Dada jó darab. Hallottuk, hogy a szerző gyöngéd érzelmekkel viseltetik a darabja iránt; ez szép és természetes. De ennek dacára a Dada ugyanaz az unalmas darab, a mi volt. Ha unalmas, akkor rossz is. És dacára a szerző jelenlétének, a színház megint és újra csak üres volt legnagyobb részben, a jelen voltak is nagyrészt darabközben eltávoztak. Ez is éppen elég kritika.

A mi pedig az erkölcs elleni kifakadásokat illeti, azokat sokkal előbb és sokkal komolyabban is hirdették, mint egy rövid előadásban. Erre különben kár volt nagyon kiterjeszkedni, mert nem ezen a ponton bukott meg a darab, hanem azon, hogy unalmas, unalmas és ismét csak unalmas.

Ismételjük, nagyon értjük, ha **Bródy** Sándor fáj a bukás, de ezt csak egy módon lehet kiközösíteni: nem felnőttek oktatására szánt önértékes oktatással, hanem egy új jó darabbal

Az előadás jobb volt, mint az elő, de még mindig vontatott. *Pintérné* sokat haladt, *Bérczi*, *Benkő Jolán* is. Új szerepekben első fellépésükkel tapsokat arattak *Peterdy Etuska* és *Tóth*, utóbbi jó zsidós alakításával. Csak a rendezésnek kellett volna jobban siettetnie a menetet.

Remélhetőleg ezzel a Dada csakugyan visszavonhatatlanul utoljára került színre.

Dr. K. A.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 178.

Idénybérlet 176.

Ma, kedden, 1902. március 25-én

Boszorkányvár.

Operett.

HELYTARAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsölye 1 frt 50 kr. Körzék 1 frt 20 kr., Támlászek 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszek 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Kezdeté 7 és fél órákor, vége 10 órákor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órákor.

Az előadások szünetelnek.

TÁVIRATOK.

A gyászbeszéd.

— Éjjel érkezett távirataink. —

Budapest, márcz 24. (Saj. tud. táv.) *Tisza* Kálmán koporsójánál sem Budapesten, sem Geszten nem tartanak gyászbeszédet a család kérésére. Az elhunyt özvegyét a nagy csapás különösen megtörte s mivel jelen akar lenni a szertartáson gyenge idegzete nem bírta ki a temetés hosszadalmas voltát. Egyedül *Antal Gábor* fogja rövidesen parentálni. A temetésen *Kállay Benjamin* képviseli a közös miniszteriumot.

Kossuth mauzoleum.

Budapest, márcz. 24. (Saj. tud. táv.) A *Kossuth* mauzoleum ügyében ma jött össze a jury, melynek hat városválya és öt művész volt a tagja. A tizenegy tagú bíráló zsűri tagjai hevesen szóltak a pályázók mellett és ellen, míg végre mégis sikerült a városválynak megszavazni a művészeket. A döntés értelmében az első díj *Stroll-Geszteré*. A művészek ezen döntés által sértve érzésvén magokat szakavatottságukban lemondtak mandátumaikról.

Hír Kecskeméthyről.

Budapest, márcz. 24. (Saj. tud. táv.) Mennyi értéke van azoknak a híreknek, amelyek sporadikusan érkeznek Kecskeméthyről, azt az olvasó képzeletére bizuk. Hisz ilyen nevezetes sikkasztásról, a kinek akkora összeget sikerült elemelnie, mindig jönnek ellenőrizhetlen hírek. Most a »Vasvármegye« közöl olyan hirt, amely Kecskeméthyről szól. Levél érkezett egy szombathelyi családhoz, amelyben Kecskeméthyről tesz említést a levélíró.

Dautlich Gyula, a Sabaria szálló volt főpinczére, a ki most Amerikában él, egy szomathelyi családhoz írott legutolsó levelében azt írja, hogy Kecskeméthy tartózkodási helye épen nem ismeretlen, sőt *Kecskeméthyt annyira jól ismerik Newyorkban*, hogy legutóbb egy ottani német lap Newyorkban készült arczképét is közre adta. A *Liberty* kávéház törzsvendége, hol a kellnerek és az Oláh Pali volt szombathelyi cigánybandája szépen keresnek tőle pénzt.

Kecskeméthy tehát, a mint ezekből kitetszik, vigan él odaát az ujjvilág földjén és a *Liberty* kávéházban hangos cigánymuzsika mellett bizonyára nagyokat iszik — a magyar rendőrség egészségére.

KOZGAZDASAG.

Szőlősgazdák figyelmébe! Minden szőlősgazdának féltett kincsét képezi a nagy fáradtsággal és költséggel ujjá teremtett szőlőtelepe, védekezzék tehát tőle telhetőleg minden ellen, ami annak árthat.

A tavaszi fagy ellen Franciaországban leghathatósabbban »fűsttámasztókkal« védekeztek.

Ily francia minta szerint készült fűsttámasztókat hoz *Rosenberg Izsó* ur forgalomba,

elnyervén ezen fűsttámasztóknak kizárólagos képviselőletét Bihar- és Szilágymegyékre és ilyenemű hirdetésére hívja fel a hegyközségek és szőlősgazdák figyelmét. Próbálkozzunk!!!

A Magyarországi Művezetők Országos Szövetkezete, e közismert jótékony egyesület, négy évi fennállása után, folyó évi március hó 30. és 31-én tartja **II-ik rendes nagy (delegáltak) gyűlést**, melynek főtárgyát az alapszabályok módosításának megvitatása fogja képezni. Az egyesület hazánkban annyira elterjedt, hogy jelenleg 32 kerületi egyesületben 1500 tagja van. A szövetkezet vagyona ez időszertint 65.000 korona s alapszabályaihoz képest már sok helyen könyvtárt is létesített és szakszertű felolvasásokat rendez. Kebelébe ipari művezetők, gépészeket és iparágat tanult tisztviselőket vesz fel, kiknek a havonta befizetett 2 korona tagdíjuk, mint jól kamatozó tőke, mintegy tartalékot képez a netalán szűkebb napokra. A szövetkezet helyisége jelenleg X. Kőbányai-út 31., de folyó évi május hó 15-től VII. Népszínház-utca 16. sz. II. emeleten lesz.

Határidők.

	Budapest, március 24.
Buza októberre	7.84
Buza áprilisra	8.80
Tengeri	5.14
Rozs okt.	6.69
Zab ápr.	6.98
Káposzta, repce, ang.	

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

HOFFER BERTALAN

paplan és matrác különlegességek gyártása

NAGYVÁRAD, Fő-utca. (Bazár-épület).

Milyen csalódás

éri azokat, kik mindent hisznek, azt is, hogy a házilag elkészített paplanokat a kereskedők készítik a saját műhelyükben, pedig az nem igaz, mert csak az én gyári helyiségemben készülnek a valódi, kitűnő

PAPLANOK!

Ez a házilag készült, valódi paplan, a többi csak rossz utánzat, a mit a vevő, sajnos, csak a saját kárán tud meg, de már későn.

Ruge paplan 1 frt 60 kr.	Kasmier paplan 2 frt 40 kr.	Gloria paplan 3 frt 25 kr.
Jobb 1 » 80 »	Jobb 3 » 60 »	Atlasz v. selyem paplan 6 » — »
Gratíoz. kelengye-paplan, atlasz 10 frt. Valódi gyapju kasmir 10 frt.		

Paplan-áthuzás jutányosan elvállaltatik.

Szabóknak különösen ajánlom táblás és méteres vattáimat

Tisztelettel

HOFFER BERTALAN Fő-utca, (Bazár-épület).

89

ÉRTESÍTÉS.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy a **Szent János-utczán 11 év óta fennálló**

férfi-szabóüzletemet

folyó évi május hó 1-től kezdve a bazár épületbe helyeztem át, s egyzersmind fiamat **Bumbera Istvánt**, ki ezen iparágban több városokban szerzett gyakorlatot nyilvános társul felveszem s hogy az üzletet

Bumbera Imre és Fia

ezég alatt fogom vezetni. Midőn ezen szándékomban a nagyérdemű közönség szives pártfogását és bizalmát kérem, megemlítem, hogy raktáromban elsőrendű csakis **valódi angol és honi szövetek** vannak elhelyezve, melyekből mértékszert a legujabb divat és a legkényesebb igényeket is kielégítően pontosan és a legujabb divat szerint készítek.

Kiváló tisztelettel

Bumbera Imre és Fia.

Értesítés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség b. tudomására hozni, hogy

Bémer-téren Stiedl-házban

ujjonnan berendezett és a modern igényeknek megfelelőleg felszerelt

KIGYÓ-hoz

czimzett

gyógyszertáramat

az 1902. évi márczius hó 15-ik napján hatóságilag történt felülvizsgálás és helyben hagyás után

a forgalomnak átadtam.

Teljes tisztelettel:

MARSCHALKÓ LEÓ,
gyógyszerész.

Uj! Uj!

Sapka- és csákó műhely.

Egy rég érzett hiányt óhajtván, városunkban pótolni, egy a mai kor igényeinek megfelelő

sapka- és csákó műhelyt

rendeztem be Szent-László-téri üzletemben (Fekete Sas szálló alatt) míaltam azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a nagyérdemű közönségnek

katonai sapkák, csákók és sportsapkák készítésével

rendelkezésre álljak

Ez alkalommal tudomására hozom a nagyérdemű közönségnek, hogy téli ruhák és minden szörmeneműek, úgy nekülönben minden megőrzést igénylő tárgyakat, u. m.: szőnyegek, függönyök, stb.

megőrzésre elfogadok

és kérem szives támogatását.

Teljes tisztelettel:

Ausländer S.

férfi ruha-szabó.

ELEK JÓZSEF

női- és úri divat, vászon- és fehérnemű áruraktára
Nagyvárad, (Szent László-tér).
(Volt KUNZ-czég helyiségében).

Ajánlja dusan berendezett ujdonságait női ruha szövetekben, a legszebb kivitel és legfinomabb minőségig. **Lioni selymek**, Chine, egy színű és fekete színekben. **Ponges** óriási választékban. **Diszek** és teljes kellékek.

OBERLEITNER E. és FIAI

es. és kir. **vászon és asztalnemű** egyedüli bizományi gyári raktára.
Valódi Rumburgi, Irhoni, és Creász vásznak, legjobb minőségű Chiffonok és pamut-vásznak.
Külön gyászruha kelme-osztály teljes kellékekkel.

UJ PAPIR-ÜZLET!

Papirkereskedés és könyvkötészet!

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek szives tudomására hozni, hogy a már 12 év óta fenálló könyvkötészetemmel kapcsolatosan egy mai kor igényeinek megfelelő

papirkereskedést

rendeztem be, hol mindennemű

papir-, író-, rajzszerkek és névjegyek,

valamint minden e szakmába vágó cikkek a legjobb minőségben raktáron vannak.

A nagyérdemű közönség eddigi jó akarata engedi reménylenem, hogy becses bizalmát a jövőre nézve is kiérdemlem.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve, vagyok

kiváló tisztelettel

SCHMIDT GYULA,

könyvkötő és papirkereskedő

Nagyvárad, Bazar-épület (színház-oldali rész).

Ugyanott két tanuló felvétetik.

Legmegbízhatóbb vetőmagvak.

A tisztelt gazdaközönség szives figyelmébe!

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy MAUTHNER ÖDÖN budapesti mag nagykereskedő cégtől mindennemű legbiztosabb, fajazonos és csiraképes

gazdasági-, vetemény- és virágmagvak

beérkeztek és azokat bármily mennyiségben, a legelőnyösebb napi árban árusítom.

Az állami magvizsgáló állomás zárjeggyel ellátott, hivatalosan plombozott, arankamentes, valódi provence-i, olasz és magyar luczerna, styriai vörös lóhere, valódi oberendorfi és eckendorfi mamuth és buczok-répa magvak, a legszebb pázsitnak való skót és francia rümag-keverék és angol perje. Továbbá mindennemű legszebb és legmegbízhatóbb faj gyümölcs és virágmagvak. — Nagy raktárt tartok mindenféle gazdasági cikkekből u. m.:

Vasgálicz, kékkő, szóda, raffia-háncs, ojtóviasz, ojtógyapot, azurin, gépolaj, Creolin, Carbol, Carboleum stb.

Csomagolás ingyen.

Telefon szám: 120.

Kiváló tisztelettel

Uj. Popper József,

Nagyvárad, Fő-utca.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Mindennemű bõjti áruk nagy választékban.

Pápai sunka, friss conservált halak és sajtok.

SZENZÁCZIÓS UJITÁS!

Fő-üzlet:
Zöldfa-utca.

HÁASZ MANÓ női divatáruhaza
Nagyvárad.

Fiók-üzlet:
Amerikai áruház.

Minden vevőnek, a ki 10 frt értékűt vásárol, bármely átadott fénykép után

egy élet-nagyságu 60 centiméter magas, művésziessé kiállított hü fényképet készit teljesen ingyen,

még akkor is, ha a bevásárlás részletekben történik. — Csupán a diszes keretért (passe partou) önköltségemet, 1 frt 50 krt számítom fel. Ezen életnagyságu ingyen fényképet magát sem képes a világ egy műintézete sem 10 frton alul elkészíteni.

Minden vevőnek, még a legkisebb bevásárlásnál is, pénztáram egy fénykép-bonnt szolgáltat ki, melyen a bevásárlási összeg nyugtázva lesz. A midőn ezen részletekben vásárolt összeg 10 frtot tesz ki, vagy 10 frt értékűt egyszerre vásárol, az is ingyen fényképre jogosan igényt tarthat. — Tehát önként érthető, hogy minden további 10 frt értékű vásárlás egy-egy ingyen fényképre jogosít.

Uj varrógép üzlet.

22 év óta a varrógépek minden ágazatát alaposan kiismerve az elsőrendű SINGER varrógépekből, mint a melyeket legkitünőbbeknek találok, egy a mai kor igényeinek megfelelő

varrógép üzletet

nyitottam a **Zöldfa-utca 15. sz. alatt**. Midőn ezt a helybeli és vidéki n. é. közönség b. tudomására hozom, egyuttal bátor vagyok szives érdeklődésüket felhívni a következőkre.

Raktáron tartok hazai gyártmányu legkitünőbb *Adria varrógépeket*, továbbá különféle valódi *Singer* kis és nagy karikahajtó, *Singer, Wibrating, Schulte, Teuton* és iparosok részére a legujabb és legerősebb *MINERVA* gépeket (mert ezek a leggyorsabbak).

Gép és kerékpárrészek, valamint javítás nálam a legolcsóbb árban eszközöltenek.

A legjobb minőségű elsőrendű SINGER varrógép ára 80 koronától feljebb, havi és heti részletfizetésre is szolgálom gépeimet.

A t. vevőközönséget biztosítom a legpontosabb kiszolgálásról, valamint varrás és himzésbeni dímentes oktatásról.

A n. é. közönség b. támogatását kérve, vagyok mély tisztelettel

Rottenburg Sámuel,

Zöldfa-utca 15. szám.

47

Ne tessék

nálam olcsó reklamokat vásárolni, mert azt üzletemben nem tartok. Hanem ha szolid kiszolgálás mellett **kitünő minőségű** rőtös és női-divatárukra van szüksége, akkor bizalommal lépjen be

LENGYEL LAJOS

rőtös- és női-divatáru üzletébe,

Nagyváradon, Szent-László-tér, Rimanóczy-ház,

hol legjobb minőségű vászon, asztalnemű, szőnyeg, függöny, ágyterítő, női és férfi fehérneműek, mosó árúk, legujabb divatu női ruha szövetek, saját készítményű **paplanok** az idény kezdetén mélyen leszállított áron kaphatók.

A vevőközönség egy látogatás után meggyőződést szerezhet azon közhiedelembe ment állítás valótlanságáról, hogy «Nagyváradon nem lehet finom, jó árut kapni», mert üzletemben csak **legfinomabb árukat tartok** felelősség mellett.

Tisztelettel

Lengyel Lajos.

Törlesztéses kölcsönt

5%

Vidéki bérházakra,
földbirtokra

szerezek minden előleg nélkül még abban az esetben is, ha magasabb kamatu kölcsönökkel vannak megterhelve.

Leveleket forduló postával elintézem.

Sárkány József,

68. Budapest, Váci-körút 21. szám.

A husvéti ünnepekre.

Kitünő saját termelésű

BOROK

kaphatók literenként kimérve

STETTNER ISTVÁN

bortermelő borkiállításában Bémer-tér, Rót-ház. A borok valódiságáért, mivel saját termésűek, a felelősséget elvállalom.

Uj bor	30 kr.	lit. kimérve
Ó bor	36 kr.	
Risling 9 éves	50 kr.	
Ó vörös	50 kr.	
Muskutály	80 kr.	
Édes ürmös	70 kr.	

A 9 éves Risling és az ó vörös bort (mint gyógybort betegeknek) is ajánlom.

Szőlőtelepemen készült I. osztályu

Riparia portalisra (Gloira de Montpellier) oltott 4000 drb gyökeres fás oltványt borfajt ezrenként 70 frtéért és 6000 drb sima zöldoltványt ezrenként 50 frtéért megvételre ajánlok.

Továbbá világhírű spanyol, francia, angol és görög csemege szőlőfajokból 3000 drb gyökeres fás százanként 120 frt, 6000 drb sima zöld, százanként 80 frt.

Felelősség mellett.

Kiváló tisztelettel

Stettner István.

KRUGSTEIN IZIDOR utóda

Telefon: 67. sz.

ROSENBERG IZSÓ NAGYVÁRAD.

Sürgőnyezim:
ROSENBERG IZSÓ.

A szőlőknek tavaszi fagy ellen való megvédését legjobban füsttámasztás által lehet elérni. E célra francia minta után gyártott

füsttámasztó-anyagot

ajánlok a tisztelt szőlőgazdák szives figyelmébe.

Ezen anyag kis faládákban kerül forgalomba, melyek 10—10 méternyi távolban állítandók fel egymástól; a felállítás iránya a fagyot hozó szél irányától függ, melyet minden vidéken a vinczellér ismer a legjobban.

A kevés petróleummal vagy más könnyen gyúlékony olajjal leöntött anyagfáklával gyújtatik meg, a kioltás pedig egy a faládánál

Egy darab füsttámasztó anyagnak súlya körülbelül 6 kiló, égési tartama 5½—6 óra.

Ára darabonként 1 korona.

Megrendelések csak április hó 20-áig vételnek fel.

ROSENBERG IZSÓ.

FLEGMANN ÁRMIN
Nagyvárad, Bémer-tér.

Megérkeztek!

a legdivatosabb kész női felöltők, fekete és színes ruhaszövetek, legizlésebb fekete és színes selymek, valódi francia mosókelmék, gyönyörű diszkellékek rengeteg választékban, selyem és más divat-blousok és juponok. — Állandó raktár legjobb gyártmányu vászon és asztalneműekben, — egész menyasszonyi kelengyék 500—6000 koronáig.

ÜZLETI ELV

szigorú szoliditás, pontos előzékeny kiszolgálás, minden darab árun a »szabott ár« számokban kiírva.

Fekete szövetekből a magas klérus számára állandó raktár.

A midőn a n. érdemű közönségnek becses tudomására hozom, hogy

Fő-utcán, a Nyiry-házban levő férfi-szabó üzletemet

most újonnan rendeztem be a legszebb és legjobb

bel- és külföldi szövetekkel,

nem mulaszthatom el az alkalmat, hogy eddigi t. megrendelőimnek pártolá-sáért köszönetemet kifejezzem; egyuttal kérve továbbra is a szíves támoga-tásukat, melyet igyekezni fogok kiérdemelni az által, hogy csak a legjobb anyagból és legújabb szabás szerint készült ruhákkal, **szolid árak** mellett fogom a n. érdemű közönséget kiszolgálni.

Tisztelettel

Fudally Bálint,
férfi-szabó.

Fekete szövetekből a magas klérus számára állandó raktár.

Darvassy Károly

cipész,

Nagyvárad, N.-Teleky-utca 422. sz.
(Weisz Károly-féle ház).

Van szerencsém a n. é. közönség becses figyelmét felhívni a mai kor minden igényeit kielégítő **uri és női**

cipész-üzletemre,

hol minden e szakmába vágó munkák a leg-lelkiismeretesebben és mindenkor a m. t. közön-séget teljesen kielégítőleg készíttetnek.

Mindennemű hibás lábakra a legkényel-mesebb cipők állíttatnak elő.

Megrendelések gyorsan és pontosan esz-közöltetnek.

Vidéki megrendeléseknél egy pár viselt kényelmes cipő felküldése elegendő.

100

Tisztelettel

Darvassy Károly,
cipész.

GYÁR:
Kórház-utca.

INCZE LAJOS ÉS TÁRSA

aszfalt és cement áruk gyára.

IRODA:
Pável-utca.

Ajánlja saját készítményü aszfalt fedéllemezek, aszfalt elszigetelő lemezek és mindennemű betoncsövek és cementlapjait többféle színben.

116.

Elvállal mindenféle aszfaltozási és betonmunkákat a legjutányosabb árak mellett.

Nyitva tartás a Szociál-László-nyomtatásban Nagyváradon.